

Таким чином, при складанні навчальних планів, виборі технології навчання необхідно створювати організаційно-педагогічні умови, які дозволять:

а) усвідомлювати студентів себе, як особу, що включена в об'єктивний процес, а відповідно підкорятися необхідності координувати свої зусилля, вчинки, поведінку і спосіб життя з ходом цього процесу;

б) усвідомлювати свій рівень оцінки подій, що відбуваються в середині системи і у випадку невідповідності досягнутого рівня аналізу і виділених критеріїв таким, що об'єктивно вимагаються, намагатися піднятися до рівня теоретичних узагальнень, шукати адекватну характеристику цих подій і методи аналізу;

в) усвідомлювати умови, в яких відбувається його діяльність, оцінюючи їхню відповідність поставленим завданням і, у випадку розходження, намагатися змінити або ці умови, або спосіб організації своєї діяльності у бажаному напрямі;

г) перебудовувати свою діяльність, поведінку і спосіб життя у відповідності із зрозумілим і прийнятим ідеалом доцільного для системи способу самореалізації.

Створення таких умов дозволяє студенту свідомо формувати вибірку складову [2] при отриманні освіти за відповідним напрямом підготовки і, що важливіше, свідомо обирати зміст освіти на етапі спеціалізації в рамках здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, магістра.

Бібліографічний список

1. Солсо Р.П. *Когнитивная психология* //Пер. с англ. - М.: Тривола, 1996.
2. Жиленко М.В. *Педагогічні умови вдосконалення професійної підготовки у вищому військовому навчальному закладі дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01* /Микола Володимирович Жиленко- Київ, 1994- 151с.
3. Holi R. *Blue Skies. Students' Book.* - Pearson Education. Longman, 2000.

УДК 378.1

О.І. ЖОРНОВА, О.І. ЖОРНОВА

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ

У ході реформування сучасної системи вищої освіти пріоритетне значення надається формуванню повноцінної особистості майбутнього фахівця, здатної до самореалізації, із широким світоглядом і високою культурою. У зв'язку із цим особливої уваги набуває професійна підготовка майбутніх фахівців, а потребою стають роботи, котрі б уможливили б їхню підготовку на високому теоретичному і практичному рівнях.

Методичні рекомендації до науково-дослідної практики є дидактичним забезпеченням одного з найбільш відповідального етапу професійної підготовки магістрів - проведення експериментального дослідження, котре є складником кваліфікаційної дипломної роботи, та оформлення його результатів. Від наукового рівня таких досліджень залежить висновок державної комісії про підготовку фахівців у навчальному закладі.

Науково-дослідна практика - підсумкова ланка професійно-педагогічної підготовки магістрантів, вона порушує важливі і актуальні проблеми сучасного педагогічного процесу в університеті. Загальні підходи до науково-дослідної практики полягають, переважно, в рівні організації і науковому забезпеченні експериментально-дослідної роботи магістрантів. Це сприяє високому професійному рівню магістерського дослідження.

Методичні рекомендації містять три частини: програмові вимоги до науково-дослідної практики; основи експериментально-дослідної роботи; облік та звітна документація науково-дослідної роботи практиканта.

Науково-методичні матеріали розроблено із урахуванням специфіки науково-дослідної діяльності, підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Магістр», вимог організації педагогічного процесу за кредитно-модульною системою, темпів їх оновлення та індивідуальної здатності магістрантів до самостійного здійснення наукового дослідження.

Методичні рекомендації спрямовані на всебічне науково-методичне забезпечення процесу проходження науково-дослідної практики магістрантами. Магістранти повинні чітко усвідомлювати мету, завдання науково-дослідної практики в контексті сучасних освітніх тенденцій, відтак, добирати адекватні меті і завданням методи дослідження, вдало структурувати роботу, що надасть змогу виконати поставлені завдання і досягнути визначеної мети. Відтак, виклад дослідницького матеріалу буде логічний, усі науково-методичні положення - теоретично грамотними, обґрунтованими, а висновки вирізнятимуться повнотою і змістовністю.

Науковий рівень магістерського дослідження безпосередньо свідчить про сформованість навички самостійної дослідницької діяльності. Найбільш трудомісткий процес у дослідницькій роботі - збирання первинного матеріалу, його аналіз, інтерпретація результатів, візуалізація даних та ін. - повинен бути забезпечений докладним науково-методичним супроводом. Він враховує навчальні курси, котрі було вивчено в процесі здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, спеціаліста, магістра. За його допомоги студенти мають можливість опрацювати необхідну стадію експериментальної роботи самостійно в обсязі, котрий можна визнати не тільки як необхідний чи нормативний, але й як достатній.

Логіка організаційно-методичного забезпечення науково-дослідної практики передбачає послідовне визначення: програмових вимог до науково-дослідної практики (мета та завдання науково-дослідної практики; вимоги до практиканта (за компетентнісним підходом); права та обов'язки магістранта-практиканта; тематичний план та організаційні заходи науково-дослідної практики; навчально-методична карта науково-дослідної практики); основ експериментально-дослідної роботи (орієнтовний зміст перебігу науково-дослідної практики; тема експериментального дослідження; основні форми наукового знання; основні функції експериментального дослідження; етапи здійснення експериментальної роботи; основні методи експериментальної роботи; забезпечення вірогідності експерименту; методи утворення вибіркової сукупності; візуалізація емпіричних даних); обліку та звітної документації науково-дослідної роботи практиканта (загальні вимоги та структура обліково-звітної документації; форма титульного аркушу; загальний облік проведеної роботи; облік перебігу експериментальної роботи; щоденник практиканта; розгорнутий опис змісту та результатів науково-дослідної практики).

Науково-дослідна практика в системі вищої освіти є структурним компонентом фахової підготовки магістра; вона безпосередньо передуює завершенню кваліфікаційної роботи, поглиблює та узагальнює сформований упродовж теоретичної та практичної підготовки досвід наукової експериментальної роботи. Науково-дослідна практика належить до нормативної частини циклу професійної та практичної підготовки її мета, зміст та обсяг мають бути визначені згідно з ОКХ, ОПП та навчального плану.

Конкретизуємо змістову сутність організаційно-методичного забезпечення науково-дослідної практики магістрів за напрямом підготовки «Педагогічна освіта».

Метою науково-дослідної практики є: набуття студентами досвіду самостійного і відповідального прийняття рішень щодо доцільності проведення конкретної науково-дослідної роботи та їхня реалізації у природному перебігу навчально-виховного процесу ВНЗ.

Завдання практики: опанування розробкою програми експериментального дослідження; формування здатності обирати та запроваджувати сучасні методи, методики, технології збору, аналізу та інтерпретації емпіричних даних, отриманих під час проведення педагогічного експерименту; збір фактологічного матеріалу з теми дипломної роботи, його узагальнення та систематизація; удосконалення вмінь оформлювати результати експериментального дослідження та представляти їх на обговорення науково-педагогічного загалу.

Базами науково-дослідної практики можуть бути заклади, організації, установи, підприємства, котрі мають належні умови для проведення пошуково-експериментальних досліджень у галузі педагогіки, зокрема: навчальні, виробничі й наукові підрозділи Університету; інші ВНЗ I-IV рівня акредитації, насамперед, педагогічні університети, інститути та коледжі; інститути НАПН України. Керівник науково-дослідної практики відповідає за її організацію, проведення практикантом експериментального дослідження. Підведення підсумків практики проводиться на звітній конференції. Звіт практиканта із проходження науково-дослідної практики затверджується на засіданні кафедри.

До початку проходження науково-дослідної практики студент повинен:

- *знати*: проблемне коло сучасних досліджень із питань модернізації вищої освіти та якості підготовки сучасних фахівців у вищій школі; сучасні тенденції розвитку вітчизняної та зарубіжної вищої школи; основні закономірності та принципи навчання, виховання та управління вищою школою; методи і форми навчально-виховної роботи у вищій школі; сучасний вітчизняний та зарубіжний досвід педагогічної діяльності у вищій школі; теоретичні та практичні засади викладання педагогіки та методик початкового навчання у вищих навчальних педагогічних закладах; методологію та методику проведення наукових досліджень;

- *вміти*: критично оцінювати сучасні тенденції розвитку вітчизняної та зарубіжної вищої школи; враховувати основні закономірності та принципи навчання, виховання та управління вищою школою в практичній педагогічній діяльності; адекватно застосовувати методи і форми навчально-виховної роботи у вищій школі; організовувати навчально-виховний процес у ВНЗ; аналізувати, порівнювати та використовувати в практичній діяльності здобутки сучасного вітчизняного та зарубіжного досвіду у вищій школі; формулювати тему наукового дослідження, визначати його мету та завдання; розробляти програму експериментального дослідження; добирати адекватні методи діагностування; застосовувати методи математичної обробки емпіричних даних.

Після завершення практики студент повинен:

- *знати*: нормативні документи (зокрема, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту»), навчальні програми, підручники та методичні посібники, котрі є необхідними для проведення науково-дослідної роботи з обраної проблеми; основні напрями та перспективи розвитку сучасної освіти і педагогічної науки в контексті досліджуваної професійно-педагогічної проблеми; зміст та організацію навчально-виховного процесу у ВНЗ, на базі якого проводилося експериментальне дослідження; особливості моніторингу якості навчання в ньому; принципи, методи та прийоми відбору, систематизації, узагальнення, інтерпретації та використання отриманих у ході експериментальної роботи емпіричних даних; сучасні вимоги до обладнання навчальних кабінетів і приміщень, засоби навчання та їх

дидактичні можливості в аспекті досліджуваної проблеми; організаційні вимоги щодо проведення експериментальної роботи у природному перебігу навчально-виховного процесу; вимоги до представлення та захисту результатів проведеної науково-дослідної роботи;

- уміти: орієнтуватися у нормативних документах, котрі є необхідними для проведення науково-дослідної роботи з обраної проблеми; застосовувати раціональні прийоми пошуку, добору та використання необхідної для здійснення педагогічного експерименту інформації, орієнтуватися у відповідній літературі, інших наукових, навчальних та методичних джерелах; визначати перспективи розвитку педагогічної науки і практики в контексті досліджуваної професійно-педагогічної проблеми; враховувати особливості навчально-виховного процесу конкретного ВНЗ у плануванні та проведенні експериментального дослідження на його базі; розробляти програму експериментальної роботи; відбирати, адаптувати та розробляти методи, методики діагностування досліджуваного явища; здійснювати організаційні заходи щодо проведення експериментального емпіричного дослідження; опрацьовувати отримані в ході експериментальної роботи емпіричні дані; оформлювати результати експериментальної роботи, зокрема з використанням навчально-лабораторного обладнання та інформаційних технологій; представляти результати проведеної науково-дослідної роботи та захищати їх.

Права та обов'язки практиканта окреслені Наказом МОН України «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» № 93 від 08.04.1993 р. та Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Магістр має право: отримувати консультації керівника практики з усіх питань проведення науково-дослідної роботи; вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу; мати один день на тиждень для самостійної роботи (субота). Магістрант-практикант зобов'язаний: взяти участь у настановній конференції з науково-дослідної практики; дотримуватись Статуту, Правил внутрішнього розпорядку інституту та університету; виконувати розпорядження завідувача кафедри, керівника науково-дослідної практики; працювати на базі практики не менше п'яти днів на тиждень; у повному обсязі виконувати завдання науково-дослідної практики, передбачені програмою; своєчасно звітувати про виконання програми науково-дослідної практики; дотримуватись правил внутрішнього розпорядку кафедри; нести відповідальність за доручену і виконану роботу; виявляти вихованість, культуру спілкування, ввічливість, професіоналізм, зразково поводитися; взяти участь у звітній конференції.

Тематичний план та організаційні заходи науково-дослідної практики висвітлюють сутнісне навантаження кожного з її етапів:

Установча конференція

Змістовий модуль 1: Теоретико-методологічні засади педагогічного дослідження.

Педагогічне дослідження та його реалізація в процесі професійно-педагогічної діяльності: розробка теоретичної частини. Педагогічне дослідження та його реалізація в процесі професійно-педагогічної діяльності: розробка програми емпіричної частини експериментальної роботи.

Змістовий модуль 2. Практичні засади педагогічного дослідження.

Організаційна робота щодо проведення експериментального педагогічного дослідження. Реалізація програми педагогічного експерименту.

Змістовий модуль 3. Оформлення результатів експериментальної роботи.

Оформлення результатів експериментальної роботи згідно з вимогами до наукового дослідження. Підготовка звіту з науково-дослідної практики.

Звітна конференція

Навчально-методична карта науково-дослідної практики

Тиждень	1		2		3	
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	
Назва модулів	Теоретичні засади педагогічного дослідження		Практичні засади педагогічного дослідження		Оформлення результатів експериментальної роботи	
Кількість балів за модуль	30 балів		30 балів		30 балів	
Теми	1 Розробка теоретичної частини експериментального дослідження	1 Розробка емпіричної частини експериментального дослідження	3 Організаційна робота щодо проведення експериментального педагогічного дослідження	4 Реалізація програми педагогічного експерименту	5 Оформлення результатів експериментальної роботи згідно з вимогами до наукового дослідження	6 Підготовка звіту з науково-дослідної практики
Дати						
Види контролю	Звіт 10 балів					

На початку науково-дослідної практики магістрант прикріплюється до відповідної кафедри, йому призначають керівника практики, ознайомлюють із умовами її перебігу. Відповідно до теми магістерської роботи уточнюється тема експериментального дослідження, опрацьовується його теоретична частина та розробляється програма експерименту.

Проведення педагогічного експерименту передбачає здійснення практикантом організаційних заходів, зокрема: вивчення факторів, котрі можуть спричинити сторонні впливи на результати експериментальної роботи; формування складу учасників контрольної та експериментальної груп; визначення режиму роботи з учасниками експерименту; відстеження руху контингенту в академічних групах, студенти яких увійшли до складу контрольної та експериментальної груп, тощо.

Реалізація програми експериментального дослідження - проведення контактального та формуального експериментів - має забезпечити практиканта емпіричними даними, систематизація, аналіз та інтерпретація котрих підтвердить чи спростує ефективність дослідницьких дій.

Підведення підсумків науково-дослідної практики відбувається на звітній конференції. Звітуння за проведену роботу в межах науково-дослідної практики включає: оформлення звітної документації; обговорення результатів науково-дослідної роботи; участь у роботі звітної конференції.

Перш, ніж приступати до оформлення результатів проведеної експериментальної роботи, необхідно ретельно опрацювати вимоги щодо таких документів. Дотримання зазначених вимог є показником сформованості у магістрів дослідницької компетентності.

Звіт із науково-дослідної практики має бути поданий на кафедру зразу ж після звітної конференції. Його затвердження відбувається на засіданні кафедри. Присутність практиканта на ньому не є обов'язковою.

Вибір теми експериментального дослідження не відбувається миттєво; цей процес може здійснюватися поетапно внаслідок поступового заглиблення дослідника до попередньо визначеної проблеми. Наукова проблема унаочнює існування суперечливої ситуації, вирішення якої є нагальною справою. Її осмислення та розв'язання має привести до встановлення нових фактів, з'ясування певних залежностей, підпорядкованості, та обов'язково позитивно позначитися на стані досліджуваного явища.

Настанови до відбору проблеми експериментального дослідження: дійсна необхідність оновлення визначеного складника навчально-виховного процесу, педагогічного процесу, процесу професійної підготовки тощо; реальні можливості розв'язання поставленої проблеми в умовах перебігу науково-дослідної практики; зацікавленість майбутніх учасників проведення експерименту в його здійсненні; актуальність обраної проблеми, її недостатня теоретична розробленість та нагальна необхідність практичного впровадження визначають тему дослідження.

Слід пам'ятати, що: спрямованість експериментального дослідження може бути обрана студентом із переліку напрямів, котрі запропоновані кафедрою; у разі, коли запропоновані напрями експериментальних досліджень не відображують сформовані наукові інтереси практиканта, ним може бути обґрунтований інший; як правило, експериментальне дослідження в межах науково-дослідної практики має прикладний характер; у будь-якому випадку, тема експериментального дослідження має бути попередньо обговорена із керівником магістерської роботи та погоджена із керівником практики; із коректно сформульованої теми дослідження має бути зрозумілим і об'єкт, і предмет дослідження; обов'язково, щоби під час вибору теми експериментального дослідження було зважено на її актуальність як свідчення її значущості для вирішення нагальних питань освітньої практики.

Дослідна робота з обраної теми має корелювати з науковою проблематикою кафедри теорії початкової освіти, індивідуального навчання, методик викладання дисциплін гуманітарного циклу та із сучасними науковими розробками.

Вірогідність експерименту, як відомо, досягається значною мірою шляхом відвертання можливих ефектів, що виникають унаслідок неврахування умов перебігу дослідницьких дій. Змішування результатів експериментальної роботи з такими ефектами є підставою вважати отримані наслідки не справжніми або, принаймні такими, що не висвітлюють дію саме розроблених способів впливу на предмет досліду. До найбільш поширених та, водночас, досить потужних ефектів відносяться ефекти:

- культурного фону;
- природного розвитку особистості;
- тестування;
- інструментальної похибки;
- статистичної регресії;
- селекції учасників досліду.

Зазначені ефекти спроможні утворити таку ситуацію, за якої дослідник не в змозі буде уникнути нашарування в результатах експериментальної роботи дії незалежної перемінної від сторонніх факторів. Для уникнення схарактеризованого необхідно здійснити наступне:

- по-перше, проаналізувати причини виникнення небажаних ефектів;

- по-друге, розробити заходи для відмежування дії спеціально організованого педагогічного впливу на формування досліджуваної якості від дії інших умов на особистісний розвиток учасників експерименту;

- по-третє, запровадити такі заходи в природний перебіг навчально-виховного процесу на час проведення експерименту.

Охарактеризуємо основні фактори, які викликають сторонні впливи на результати експериментальної роботи, зазначивши як джерело їх виникнення, так і можливі шляхи відвертання цього:

- позарядові ситуації, пережиті студентами під час експерименту, спричиняють дію т.зв. фактору культурного фону. Зважаючи на перебіг дослідної роботи в природних, а не лабораторних умовах, неможливо відвернути такі ситуації;

- звичайні стани повсякденної життєдіяльності, наприклад, втома, голод, до-рослішання, погода тощо становлять природний фон експериментальної роботи. Зменшення його впливу уможливорюється через запровадження певних режимних моментів проведення дослідів;

- дія фактору повторного тестування виникає за умови декілька разового виконання одного й того ж самого завдання учасниками експерименту. Одноразове проведення діагностики завдяки використанню неповторної вибірки дозволить цього уникнути;

- інструментальна похибка з'являється через нестабільне вимірювання досліджуваної якості внаслідок застосування неоднакових діагностик, звернення до принципово відмінних витлумачень одних і тих самих результатів. Запобігти цьому дозволить використання однакової діагностики для відстеження суб'єктної сформованості студентів;

- джерелом виникнення статистичної регресії є відбір учасників дослідів на підставі межових особистісних характеристик, зокрема, успішності, ініціативи, дисциплінованості, лояльності до викладача тощо. Діагностика досліджуваних характеристик у всіх без виключення студентів, присутніх на момент її проведення в навчальній аудиторії, відвертає вплив цього фактору на результати експерименту;

- селекція учасників у наслідок нееквівалентно дібраних контрольної та експериментальної груп відбиваються суттєво на результатах дослідів. Відтак, уникнення дії цього фактору є можливим завдяки залученню до участі в експериментальній роботі всіх студентів певної навчальної групи;

- неконтрольована зміна складу учасників порівнювальних груп через вибуття/прибуття становить джерело виникнення впливу такого фактору як відсів учасників експерименту. Позбутися його дії напевно можна в спосіб проведення міжгрупового порівняння.

Цілком ймовірно, що схарактеризовані фактори впливатимуть на результати дослідної роботи не поодинокі, а в різних поєднаннях. Наприклад, неконтрольований відсів студентів разом із повторним тестуванням, інструментальна похибка та неоднорідно дібрані експериментальні групи тощо. Відтак, видається необхідним уникнути дії якомога більшої кількості небажаних чинників для виявлення справжніх результатів експерименту. Але, зважаючи на джерело виникнення цих факторів, не виявляється можливим принаймні й часткового уникнення впливу окремих із них. Насамперед, це стосується культурного фону, який, поряд із вибудуванням навчальним повсякденням, становить невід'ємне тло перебігу життєдіяльності студентів. Втім, ані уникнути його дії, ані усунути його не

видається можливим. Отже, фактор культурного фону має бути обов'язково врахований під час дослідження отриманих у ході експерименту результатів.

Таким чином, доречно, аби організація експериментальної роботи з метою виявлення ефективності спеціальних дослідницьких впливів включала:

- дотримання певних режимних моментів під час проведення діагностування (зокрема, розпочиналося діагностування тільки через 5-7 хвилин після збору студентів, не порушувало межі восьмигодинного робочого дня, не займало час, відведений на харчування та відпочинок тощо);
- випадкову безповторну вибірку;
- незмінну діагностику сформованості суб'єктного досвіду;
- відстеження помітних змін у контингенті навчальних груп, що увійшли до складу учасників досліджу.

Візуалізація емпіричних даних є обов'язковою складовою оформлення результатів експериментального дослідження. Візуалізація має поліфункціональне навантаження. Основна її роль полягає в тому, що: по-перше, за її допомоги відбувається узагальнення отриманих кількісних даних; по-друге, в такий спосіб здійснюється систематизація всього масиву даних; по-третє, наочне зіставлення різних груп емпіричних даних сприяє виявленню характеру/якості наслідків дослідницьких дій.

Зважаючи на те, що за звичай, у межах науково-дослідної практики проводиться і констатувальний, і формувальний етапи експерименту, то візуалізацію емпіричних даних доречно представити, скориставшись Майстром діаграм, у наступному форматі:

- за результатами констатувального експерименту: обмалювати досліджувану якість в учасників контрольної групи; теж саме зробити і з виявленими даними в експериментальній групі; зіставити кількісні дані для з'ясування, чи є суттєві розбіжності між даними контрольної та експериментальної груп;
- за результатами формувального експерименту: окреслити досліджувану якість в учасників експериментальної групи та порівняти її з даними констатувального експерименту; теж саме зробити і з виявленими даними в контрольній групі; виявити зрушення у формуванні в учасників експерименту досліджуваної якості за наслідками проведеної роботи та порівняти їх. Це можна зробити або через зіставлення зрушень у групах, або за рівнями готовності.

На заключному етапі науково-дослідної практики готується обліково-звітна документація за проведеною роботою. Але слід пам'ятати, що задля збереження кожного факту, встановленого під час проведення експериментальної роботи, необхідно систематично фіксувати всі явища, котрі мають відношення до предмету дослідження. Відтак, одна частина документації оформлюється на заключному етапі науково-дослідної практики, тоді як інша - під час проведення експериментального дослідження. До обліково-звітної документації з науково-дослідної практики входять: 1. Титульний аркуш. 2. Загальний облік перебігу науково-дослідної практики. 3. Облік перебігу та результатів експериментальної роботи. 4. Зміст експериментального дослідження та його результати. 5. Щоденник практиканта.

Документи з науково-дослідної практики надаються у швидкозшивачу. Вони мають бути надруковані шрифтом Times New Roman, кегль - 14, інтервал - 1,5 на білому папері формату А4. У додатку розміщують усі матеріали експериментального дослідження, зокрема, написані контрольні роботи, анкети з відповідями, листи для експертного оцінювання, розшифровані записи бесід, а також

розрахунки статистичної значущості отриманих емпіричних даних тощо. Відео-, фото- та аудіоматеріали, котрі відтворюють перебіг експериментальної роботи, додаються окремо.

Ведення щоденника - обов'язкова складова роботи практиканта. В ньому кожного дня має відтворюватися зміст діяльності практиканта, окреслюватися завдання, котрі плануються для розв'язання цього дня, та описуватися наслідки проведеної роботи. У період підготовки та проведення експерименту у щоденнику занотовуються всі виявлені факти, які мають відношення до предмету дослідження. Керівник практики може перевіряти щоденний облік роботи. Практикант на вимогу керівника має подати щоденник на перевірку.

Детальний опис проведеної під час практики науково-дослідної роботи виконується у вільній формі. Але він має містити відповіді на питання, котрі представлені у наведеному нижче описі:

Тема магістерської роботи (обов'язково зазначити дату затвердження теми на засіданні випускової кафедри). Мета, об'єкт та предмет дослідження. Основні поняття

Тема експериментального дослідження, його мета та завдання; об'єкт та предмет дослідження.

Загальна характеристика експериментальної роботи (пілотний експеримент, констатувальний та/або формувальний експеримент, їхнє обґрунтування, функціональне призначення).

Методи та методики експериментально-дослідної роботи (вказати основні способи встановлення, реєстрації та узагальнення педагогічних фактів).

Основні етапи дослідження (описати послідовність проведення експериментальної роботи, висвітлити терміни, зміст та завдання на кожній стадії її здійснення).

База експериментально-дослідної роботи (зазначити установу, заклад тощо, де проводилася експериментально-дослідна робота; проаналізувати специфіку, особливості перебігу навчально-виховного процесу).

Учасники експерименту (зазначити генеральну та вибірккову сукупність; визначити метод формування вибіркової сукупності; описати за кількісними та якісними показниками контрольну та експериментальну групи; якщо до експериментальної роботи були залучені експерти та/або особи - вказати їхню кількість, посаду тощо, а також охарактеризувати їх роль у проведенні експерименту, результати діяльності).

Оформлення експериментального дослідження (представити хід результати експериментальної роботи з обов'язковою візуалізацією отриманих даних; розробити методичні рекомендації).

Висновки (на основі аналізу та інтерпретації отриманих даних вказати теоретичне та/або практичне значення; сформулювати подальші напрями розроблення теми дослідження).

Оформлення додатків (згрупувати методичні та інші матеріали, котрі були використані чи отримані в ході експериментальної роботи, але не ввійшли до основних матеріалів дослідження).

Подальші розвідки з питань організаційно-методичного забезпечення науково-дослідної практики у системі вищої освіти необхідно спрямувати на вивчення передового педагогічного досвіду країн-лідерів у сфері надання освітніх послуг на світовому ринку.